

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย
บริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

Learning Resource Management at the Training and Vocational Development
Center for Thai Citizens in the Border Areas of Uttaradit

สุรินทร์ อ่อนใจ¹ ชัชภูมิ สิชฌม² เชาวฤทธิ์ จันจัน³

Surin Onjai, Chatphum Srichomphoo, Chowarit Chancheen

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เชิงปริมาณ กลุ่มประชากร คือ บุคลากรศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน โดยศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมิน ด้านการปรับปรุง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีปัญหาระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการปรับปรุง ด้านการวางแผน ด้านการประเมิน ด้านการดำเนินการ

2) ความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรียงตามลำดับ คือ ด้านการปรับปรุง ด้านการประเมิน ด้านการดำเนินการ และด้านการวางแผน

3) สร้างคู่มือ ประกอบด้วย 4 บท บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 สภาพบริบท บทที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจ

4) การประเมินความเหมาะสม พบว่า อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านรูปแบบของคู่มือและด้านเนื้อหาของคู่มือ

คำสำคัญ (Keywords) : แหล่งเรียนรู้; การบริหารจัดการ; ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุตรดิตถ์

Received: 2022-08-16 Revised: 2022-08-28 Accepted: 2022-08-29

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: Surin7527@gmail.com

² ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education, Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: Surin7527@gmail.com

³ อาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer at the Faculty, of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: CHAOWARIT.CHA@live.ur.ac.th

Abstracts

This research article aimed to study the problems and needs of learning resource management, creating a learning resource management manual and quantitative assessment of the appropriateness of the learning resource management manual. As a population, there were 30 employees, including 8 specialists, working at the centers in the border areas of Uttaradit. It studied 4 aspects: planning, operation, assessment, and improvement. The statistical tools used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation. Content analysis from the in-depth interviews was used to create a manual of the learning resource management. Also, an assessment of the data for its use appropriateness was analyzed through the statistical tools (percentage, mean, and standard deviation).

The results showed that

1) The problem of management of learning resources was overall at a high level. There were many problems in every aspect: in an orderly ranking, improvement, planning, assessment, and operation.

2) The needs for learning resource management, as a whole, had the high levels of problems in all aspects. With consideration of each aspect, it was listed in order of the needs: the improvement, assessment, operation, and planning.

3) The manual consisted of 4 chapters: 1. Introduction 2. Context 3. Learning Resource Management and 4. Satisfaction Assessment Form.

4) Assessment for appropriateness was at a high level. With consideration of each aspect, the manual's utilization, page making, and contents were the most average.

Keywords: learning; resource management; training and vocational development center for Thai citizens in the border area of Uttaradit

บทนำ (Introduction)

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ คือ กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัยมีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยบูรณาการความรู้ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ พบปัญหาอย่างมาก คือ การใช้และการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ยังไม่เป็นระบบและขาดกระบวนการจัดการแหล่งเรียนรู้บาง

ขั้นตอน ตามวงจร PDCA เช่น การประเมินผลหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำผลปรับปรุงในครั้งต่อไป ขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจึงมีความสำคัญต่อบทบาทภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางและการนำคู่มือไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์
2. เพื่อสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยวิธีการ (Methodology) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์เพื่อสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการดำเนินการ (Do) ด้านการประเมิน (Check) ด้านการปรับปรุง (Action)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครูประจำกลุ่ม (ปวช.) จำนวน 9 คน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ 1 คน ข้าราชการครูศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ 3 คน หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอตรอน 1 คน หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอพิชัย 1 คน หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอลับแล 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน

ประชากรที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครูประจำกลุ่ม(ปวช.) จำนวน 9 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพียงแห่งเดียวเท่านั้น คือ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดนอุดรดิตถ์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยระยะสั้นใช้เวลาใช้เวลานในการวิจัยประมาณ 13 เดือน ระหว่างเดือน สิงหาคม 2564 – สิงหาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหาและภาษา และมีความเชื่อมั่น IOC เท่ากับ 0.83 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) และ แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ส่งถึงประชากรผู้ตอบ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการต้องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึก และพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครูประจำกลุ่ม (ปวช.) จำนวน 9 คน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีส่วนร่วมได้ส่วน เสียในการใช้คู่มือบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึง ประชากรด้วยตนเอง และทำการเก็บแบบสอบถามคืนโดยวิธีเดียวกัน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 คน ได้แก่

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์	จำนวน 1 คน
ข้าราชการครูศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์	จำนวน 3 คน
หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอรัตนวาปี	จำนวน 1 คน
หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอพิชัย	จำนวน 1 คน
หัวหน้าเกษตรธรรมชาติอำเภอลับแล	จำนวน 1 คน
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน 1 คน

5. จัดการสัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกการสัมภาษณ์กระบวนการการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1.วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตัวแปรเป็นลักษณะแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยการหาค่าร้อยละ

(Percentage) แต่ละรายการและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย 2. การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับทำการวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (μ หรือ μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล (Standard Deviation) หาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม เพื่อต้องการทราบระดับการใช้ นำผลที่ได้แปลความหมายค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์ที่ 1 ปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.7 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.3 เมื่อพิจารณาอายุ พบว่า อายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา คือ อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 และลำดับน้อยที่สุด อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนระดับการศึกษา พบว่า ทุกคนที่ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนอาชีพพนักงานราชการ มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมา คือ จ้างเหมาบริการ(ตำแหน่งครูประจำกลุ่ม ปวช.)คิดเป็นร้อยละ 30.0 ส่วนเป็นวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์พบว่า มากกว่า 3 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมา 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมา 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 ลำดับน้อยที่สุด น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.7

2. ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ พบว่า

ตาราง ที่ 1 ด้านปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	μ	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1.	ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.33	.51	มาก	2
2.	ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.20	.67	มาก	4
3.	ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.26	.58	มาก	3
4.	ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.34	.59	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.28	.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมทุกด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (μ

=4.34) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.33$) ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.26$) ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.20$)

ตารางที่ 2 ด้านความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	μ	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1.	ด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้	4.43	.48	มาก	3
2.	ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.43	.48	มาก	3
3.	ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.45	.51	มาก	2
4.	ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.46	.50	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.44	.42	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการที่พบจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ โดยภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.46$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.45$) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และด้านการวางแผนจัดการแหล่งเรียนรู้ มีลำดับคะแนนเท่ากัน ($\mu = 4.33$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และภาคีเครือข่าย จำนวน 8 ท่าน โดยแบ่งเป็น 4 ด้านพบว่า

1. ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ศึกษาบริบททั้งภายในและภายนอก จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และปัญหาเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และผลที่จะได้รับ งบประมาณ วิทยากร หลักสูตร

ด้านการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จัดทำแบบประเมินโครงการและแบบประเมินความพึงพอใจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผลการดำเนินงานที่คาดหวัง ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ แล้วนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญได้ความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ต้องนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลนำข้อสรุปที่เป็นประเด็นหลักและควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาหรือแก้ไข เช่น จัดทำโครงการ จัดทำวิจัย เพื่อนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มีองค์ประกอบ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

บทที่ 2 วิธีการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จำนวน 22 ฐาน ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

บทที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพวงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA)

บทที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจการใช้แหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

วัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรสังกัดศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จำนวน 30 ท่าน คิดเป็น ร้อยละ 100 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ พบว่าความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านรูปแบบของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านเนื้อหาของคู่มือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย(Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการอภิปราย พบว่า ปัญหาและความต้องการที่มีผลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามระบบวงจรคุณภาพ วงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA)

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ศึกษาบริบททั้งภายในและภายนอก จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และปัญหาเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำ วงษ์เทพ (2554: ข) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต2 พบว่า ในด้านการวางแผนแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยการจัดทำเป็นแผนงานโครงการ

ด้านการดำเนินการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และผลที่จะได้รับ งบประมาณ วิทยากร หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในชั้นเรียนของ ตรรกพร สุขเกษม (2560: 8-10) เรื่องธรรมาภิบาลในการจัดการภาครัฐ กล่าวว่า การลงมือปฏิบัติ (Do) คือ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการ

สร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนการไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ การสร้างความมั่นใจว่ามีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เป็น

ด้านการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ จัดทำแบบประเมินโครงการและแบบประเมินความพึงพอใจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผลการดำเนินงานที่คาดหวัง ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ แล้วนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญได้ความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนียา ห่องกระจก (2562: 17) เรื่องแนวทางการบริหารจัดการระบบช่วยเหลือผู้เรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) การตรวจสอบและประเมินผลเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการปฏิบัติเพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใดเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานหรือปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงาน การตรวจสอบและประเมินผลเป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ต้องนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลนำข้อสรุปที่เป็นประเด็นหลักและควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาหรือแก้ไข เช่น จัดทำโครงการ จัดทำวิจัย เพื่อนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิษฐ จันทร์กองแก้ว (2562: 18-19) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหาร งานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม (Act) จะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบซึ่งมีอยู่ 2 กรณี คือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หากเป็นกรณีแรกก็ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำให้เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิมหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมหรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นก็ได้ แต่หากเป็นกรณีที่สองซึ่งก็คือผลที่ได้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้ มาวิเคราะห์และพิจารณาว่าควรจะทำอะไรต่อไปนี้อาหิมองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะ เป็นไปได้ใช้ความพยายามให้มากกว่าเดิมขอความช่วยเหลือจากผู้รู้หรือเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสร้างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ มี องค์ประกอบ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

บทที่ 2 วิธีการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จำนวน 22 ฐาน ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

บทที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพวงจรมิง (Deming Cycle : PDCA)

บทที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจการใช้แหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ ไชยวุฒิ (2560: 16) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือสามารถสรุปได้ ดังนี้ การจัดทำคู่มือจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การใช้คู่มือหรือคำแนะนำในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ คำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรม แหล่งข้อมูลอ้างอิง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คู่มือ เปรียบเสมือนแนวทางในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย รวมถึงช่วยในการประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านรูปแบบของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านเนื้อหาของคู่มือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ที่พร้อมให้บริการกับประชาชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563: 17) ได้สรุปไว้ว่า คู่มือที่ดีนั้นควรมีลักษณะในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา ต้องถูกต้องและครอบคลุมสาระของคู่มือนั้น 2) การจัดลำดับข้อมูลนำเสนอ เป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย 3) รายละเอียด ของคู่มือชัดเจนเข้าใจง่าย 4) ผู้ได้อ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ และ 5) รูปแบบคู่มือสวยงามและทนต่อการใช้งาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็น คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมิน ด้านการปรับปรุง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ให้ประสบผลสำเร็จควรมีการวางแผนให้รอบคอบ และให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป

1.2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ควรมีการกำกับ นิเทศติดตาม การดำเนินงานตามแผน/โครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายผลการวิจัยและกลุ่มประชากรให้กับศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนเชียงรายเพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ในเชิงลึกเฉพาะแต่ละด้าน เช่น การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรธรรมชาติ โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทที่ชัดเจนมากขึ้น

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เลขที่ COA No. 028/2022 ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งเก็บข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง (References)

- คำ วงศ์เทพ. (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐพัฒน์ ฤกษ์พลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐนียา ห้องกระจก. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ตรรกพร สุขเกษม. (2560). ธรรมชาติในการจัดการภาครัฐ. รายงานวิจัยในชั้นเรียน. กำแพงเพชร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธีรณัฐ จันทร์ทองแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของครูศาสตร์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.